

ge nadučitelji in nadzornik pred prizadevanji utemeljita. Če smo rekli »A«, recimo še tudi »B« in pokažimo, da se važno javne kvalifikacije prav tako zavedamo, kakor smo za njo zreli. Proti korupcijam, ki bi se mogoče še kljub temu vršile na tej ali tudi drugi podlagi, mora pa stati na braniku kot en mož cela naša mogočna organizacija. Tam naj vsak posameznik izmed nas išče brezobzirno pravice, ki se mu krati, in krivce bo prejel ali slej zadela zaslužena kazen. To bi bilo po mojem mnenju pobijanje korupcije, degradirati nekoga — kvalifikacijo — (da govorim v personifikaciji) za korupcijo, ki so je krivi drugi, z mesta, ki mu po vsej pravici gre, pa je kapitulacija pred korupcijo. Isto velja glede klečplasti itd. Kar na se tiče »domišljije o večji sposobnosti«, je na ta očitek slišati tako kakor da bi se sposobnost pri nas učiteljskih sploh ne dala stopnjevati, o čemer pa gotovo velika večina nas dvomi. Gotovo je domišljavost slabost; in če že nujno veljati mnenje o domišljavosti o večji sposobnosti, je vprašanje, če ni domišljavost o višji službeni dobi nevarnejša od one, kajti pri slednji bi bilo čakati z upoštevanjem primerne (!) agilnosti samo gotovega števila let, med tem ko bi javnost od domišljavca o svoji višji sposobnosti vedno zahtevala tozadevnih dokazov, kar bi dotičnika vsled samoljublja, ki ga ima vsak domišljavec v veliki meri, vzpodbujalo in povzročalo, da bi domišljija več ali manj postajala resnica, kar bi pomenjalo napredovanje za dotičnika, ako pa omenjenih dokazov ne bi bilo, bi tozadevne neizogibne blamaže takega bolnika kmalu izdatno ozdravile.

Ako se kvalifikaciji prisodi pri oddaji služb prvo mesto, bi pomenjalo to za vsakega učitelja vzpodbudo, ker bo vedel, da je za njegovo prihodnost odločujoča potencia njegovega dela: če bi se pa vrnila na to mesto službena doba, bi ta vzpodbuda padla na kar najnižji kvantum, in učiteljstvo bi imelo zares dovelj vzroka, zapasti letargiji, saj leta, hvala Bogu, itak teko in zemlja ter z njo šola se vendarle tudi pomiketa dalje.

Glede matematične gotovosti pa trdim, da vodi ista ne samo do pozitivnih, ampak tudi do negativnih rezultatov, in niso samo poedini slučaj, ko je iz mladega in delavnega učitelja v teku časa postal malomaren, brezbrizen in v svojem delovanju zelo le navidezen šolnik; na ne iz kakih opravičenih vzrokov. Mislim, da je nehoti igrala tu službena doba svojo vlogo.

Nisem trdil, da je napredovanje v plači zadostna nagrada za službena leta, saj sem tudi jaz isto uvrstil med smernice pri presoji kompetentov.

Tovariš Fakin povdaria, da so bile njegove smernice sprejete na izborovanju kočevskega učiteljskega društva. Verjamem! V prvem momentu bi tovarišu Fakinu res mnogoteri dal prav, le če se stvar od vseh strani premisli, pa upam, da mora nepristransko sodeči človek priti do mojega naziranja; in taki predlogi se navadno stavijo ob koncu zborovanja, ko je volja zborovalcev do intenzivnega dela že itak več ali manj opešala.

V podkrepitev mojih zadevnih načel pa naj omenim, da je »Glavni prosvetni odbor v Beogradu« z menoj istega naziranja, kar sem že kasneje, ko je bil moj spis že v ured. »U. T.« zaznal iz »Narodne Prosvete«, koja je poročala, da se je omenjena korporacija pri tozadevni razpravi zedinila v načelu, da se ima pri oddaji mest v prvi vrsti upoštevati zmožnost, na drugem mestu pa porodične (družinske) razmere prosilcev.

Glede izvanšolskega (seveda smotrenega) delovanja moram pa pripomniti, da je moje neomahljivo mnenje, da spada isto v presojo učiteljeve sposobnosti, oziroma v njegovo službeno kvalifikacijo.

Naš poklic je prosveta. Ako s svojim tozadevnim delom nehamo pri šolskem pragu in pri dovršeni otrokovi šolski obveznosti, smo pustili voz na desetinki pota do cilja. Kdor tedaj vrši to delo dalje, deluje v smislu predpisov idealizma našega stanu in izvršuje delo, sovrstno onemu v šoli. To delo je prostovoljno, a komodno in z rožicami nastlano pa ni. Kdor vrši tedaj to izvenpostavno dolžnost svoje vesti, stori za prosveto in probujo naroda gotovo veliko več, ko oni, ki samo komodno ob strani stojijo, in ki mu je š začetek in konec dolžnosti. Nagraditi tako delo samo s frazo, da je »hvalevredno«, bi bilo pač premalo in kje naj bi našlo to delo priznanja, ako ne v učiteljev kvalifikaciji; in učitelj tako dolgo ne bo pravi popolni učitelj, dokler se ne bo zavedal, da je učitelj naroda. Kvalificirati tozadevno brezbrizno enako z onimi, ki

ves svoj prosti čas posvečajo širši narodni prosveti, bi bila krivičnost, ki bi se maščevala, kakor zapostavljanje kvalifikacije sploh, z letargijo. In kdo naj potem opravlja še splošno prosvetno delo?

Ročna dela za razstavo „Kola slov. sestara“.

Zelo zanimiv odlok višjega šolskega sveta izdan junija t. l., je vzelo vse učiteljstvo na znanje. Prav razveseljivo je dejstvo, da se zanima tudi širši krog za razvoj naših ročnih vezenin, ki so del kulture, ki kažejo višek omike slov. ženstva. Zato ne moremo učiteljice dovolj zadovoljstva in vneme pokazati, kako radi volje smo pripravljene k sodelovanju. Pokazati pa hočemo v polni meri, da razumemo važnost akcije in tudi svoje naloge. Vse kakor ena se bomo oprijete dela.

Vendar je odlok viš. šol. sveta v nekaterih točkah še nejasen oziroma ga je treba še v podrobnostih pogovoriti in se zediniti glede tega, kako vso stvar uravnati, da bo imela akcija tudi zaželjen uspeh. Prvič je treba določiti za vpošiljanje del termin. Višji šol. svet naj bi blagovolil določiti dan do katerega naj uredimo dela. Morda do spomladi. Da se bomo z še večjo vnemo lotile naloge, bi bilo zelo priporočljivo razpisati malo nagrado za najlepši komad. Je že tako! Če ne vleče nagrada, pa miče samozavest, opravičena pohlepnost, ki ima to dobro posledico, da se jih vsaj nekaj prav zelo potrudijo in izvršijo mojstrska dela, ki pridejo razstavi v prid — in seveda tudi viš. šol. svet na vpogled.

Določiti je treba, iz katerih sredstev naj se nabavi material. Ali iz zaloge krajne blagajne, ali po nabirju med učenkami — »za narodno stvar.« Prvo je pač material za vezenino, ki ganes ni ravno po ceni. Zelo drag je in hitro bi bil en stotak izdan. Ali bi bila vlada pripravljena iz mošnjička kaj primakniti? Vsaj primankljaj k nabirju! Ta bo itak netržna. — Ali bi se smela šolska vodstva obrniti tozadevno na ženska društva, ki bi z denarjem pomagla do lepših uspehov. Ali bi bilo »Kolo« pripravljeno prevzeti naročila nakupovanja materiala? To je treba urediti. Če vsaka šola posebej kupuje, bodo izdatki ogromni, material pa ne vedno dober. Barve, ki izgube svojo sijajnost in v par letih bi bilo ob komad. Treba torej že od vsega začetka odstraniti vse težkoče.

Ustanoviti bi bilo centralni komite nekaterih dam, ki bi prevzele naročila in izbirale vzorce. Treba bo naročiti svile iz inozemstva in to bi komite za vse najboljše opravil.

Tudi naj določi komite, katera dela želi v več komadih, da ne pride samo ena vrsta del preveč v poštev. To bi se izvršilo lahko uradnim potom — in torej poštino prosto. Več učiteljic enega okraja bi lahko prevzelo po en komad finjših umetnih izdelkov, ki bi izven šolskega dela zastopal delo učiteljic. Res je najlepše, ako eno delo izvrši ena roka. Pa so vezenine, pri katerih sodeluje lahko po pet delavk. Ena izvrši lističe v enem slogu, druga cvetje, tretja prašnike in borduro ali slikanje.

Nekaj šol ima posebno učiteljico ročnih del. Če ima ta učiteljica več šol, ji bo težko za vse šole izpeljati načrt. Že sama nabira denarja za material bo težka. Torej jo podpirajmo tudi me literarne učiteljice v zadevi. Saj s tem izvršimo le narodno dolžnost in pomoremo sebi do ugleda lastnega znanja. Obrachamo se pa tudi osobito na naše kolegije samostanskih šol. Tudi one naj prispevajo, ki slove že od nekdaj kot strokovnjakinje finih ročnih del. Prepričane smo, da so se že iz lastnega nagiba odločile za razstavo in bomo z zanimanjem pohitele z njimi.

Marsikateri učiteljci bo mogoče pridobiti za razstavo starih narodnih vezenin, havb, prtičev ali kaj enakega. Po kmetih se še dobe take stvari. Potrudimo se vse skupaj in uspeh sam bo v preobilno veselje.

Ne končajmo vse po Sičevih modelih! Ustvarjajmo nove vzorce in pri dom. konferencah nam tudi naši tovariši radi tozadevno pomagajo.

Dober risar napravi sliko, eden nabira denar, druga pomaga pri vezanju ali daje otrokom navodila. Tako prispevamo vsi in ne pride vsa skrb enemu na glavo. Se prerado zgodi, da samo eden gara, drugi se smeje tretji osle kaže in četrti, ki ga še zraven ni bilo, ima pa mačka v žaklju. A to pot ne, vsaj za izpremembo ne!

Marija Zalar,

Tovarišem vrtnarjem!

S prihodnjim šolskim letom uvedemo vsled odloka višjega šolskega sveta v Ljubljani na vseh šolah v Sloveniji kmetijsko-prirodoslovesni pouk v zvezi s šolskim vrtnarstvom. Učilo pri tem pouku bo primerno urejen in pravilno oskrbovan šolski vrt.

Mnogi šolski vrtovi, ki so bili na naših šolah torišče praktičnega pouka zlasti iz sadjarstva, so se v vojni skoro povsod odtegnili svojemu namenu, tako da ne odgovarjajo več poučni niti vzgojni nalogi.

Učiteljstva čaka nelahka naloga urediti šolske vrtove tako, da bodo primerne učilo kmetijsko-prirodoslovesnemu pouku. Najvažnejša panoga šolskega vrtnarstva, ki se kaj lepo sklada z vzgojo naše mladine, je sadjarstvo, zato bomo tej panogi poleg zelenjadarstva in cvetličarstva posvetili največjo pozornost.

Vsi tovariši(ice) vrtnarji naj skrbijo v lastnem, kakor v interesu mladine, da si naroči vsaka šola vsaj en iztis glasila Sadjarskega društva za Slovenijo »Slovenskega sadjarja«, ki stane celoletno 40 K in nudi mnogo poučnega in koristnega.

Urednik »Slovenskega sadjarja«, g. viš. sadjarski nadzornik M. Humek, iskren prijatelj učiteljev-vrtnarjev, je radovolje pripravljen odstopiti v listu učiteljem-vrtnarjem nekaj prostora pod naslovom: »Šolsko vrtnarstvo«. Tu imamo leno priliko, da javno razmotrujemo vprašanja šolskega vrtnarstva in tem potom hkrati zainteresiramo širšo javnost, zlasti zastopnike občin in krajin šolskih svetov za šolsko vrtnarstvo in kmetijski pouk na naših šolah ter tako pokažemo naše stremljenje in naš trud priti na pomoč kmetiskemu stanu potom stanovske izobrazbe njegove mladine.

Med tovariši je mnogo večjih vrtnarjev, ki se intenzivno in z vnemo pečajo s to ali ono panogo. Mnoge tovarišice kažejo obilo zanimanja zlasti za zelenjadarstvo in cvetličarstvo. Vse te iskreno vabim v krog sodelavcev, da čimprej odpremo svoj kotiček v »Slovenskem sadjarju«. Vsak še tako kratek članek te ali one panoge je dobrodošel. Vse kar je komu pri srcu, kar zanima in kar bi služilo povzdigi šolskega vrtnarstva in kmetijskega pouka je dobrodošlo. Zbirajte, svetujte in napišite ter pošljite na naslov: Višji šolski svet, oddelek: nadzorstvo za šolsko vrtnarstvo, ali na Andreja Skulja v Ljubljani na Gradu.

Tovariši, tovarišice, primite pero in zainteresirajte tovariše in javnost za to važno šolsko in gospodarsko vprašanje! S tem vršite važno prosvetno delo med našim kmetiskim ljudstvom.

Andrej Skulj.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v sredo, dne 20. julija ob 10. uri v Podsredi. — Dnevni red:

1. Hospitacija (predmet srbohrvaščina).
2. Zapisnik.
3. Tov. Lovše: »Tudi koncentracija«.
4. Volitev delegata in namestnika za I. pokrajinsko skupščino UJU v Celju.
5. Stališče glede sprejema društva meščanskošolskega učiteljstva v UJU.
6. Nova društvena pravila. (Por. tov. Ščtinc, Volavšek).
7. Pobiranje članarine, zlasti zaostale.
8. Slučajnosti.

Radi obeda se naj vsak javi pri tov. Potocniku v Podsredi.

Odbor vabi k polnoštevilni udeležbi že ozirom na izredno važnost in nujnost točk I. in 5.

Volavšek.

+ Belokranjskemu učiteljstvu! Blagajna »Belokranjskega učiteljskega društva« bo razposlala te dni na vsa šolska vodstva poštne položnice za a) vplačilo zaostale udnine, b) vplačilo udnine od 1. julija do 30. septembra in c) vplačilo udnine od 1. oktobra do 31. decembra 1921. Poslužite se jih čimprej! — Poverjenik Slovenske šolske Matice bo pa razposlal poštne položnice za vplačilo udnine za 1. 1921. Iztrijajte ta mnenkosti znesek od krajin šolskih svetov in ga takoj pošljite. Vse šole morajo biti naročene na Slovensko šolsko Matico!

+ Slovenjgriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. junija ter 7. julija 1921 v Slovenjgradu. — Udeležba je bila obkraj prav prvotna. Na prvem zborovanju je tov. predsednik poročal o zborovanju zastopnikov društev v Ljubljani dne 17. majnika 1921. Predčital se je tudi obširni odlok ministrstva prosvete ki določa, da se naj pouku iz zgodovine in zemljepisja posveti velika pozornost. Gospod nadzornik Cirnovšek je podal nato nekaj navodil, ki bi se naj vpoštevale pri sestavi podrobnih učnih načrtov iz zgodovine izrazil je željo, da bi vsaka šola izdelala svoj načrt. (To se je tudi zgodilo in izročili so se načrti ožjemu odboru v definitivno predelavo).

Za knjižničarja okrajne učiteljske knjižnice je bil na tem zborovanju izvoljen tov. Bregar.

Na drugem zborovanju je gospod predsednik po običajnem pozdravu z navdušenjem izrazil veselje nad ponesrečenim atentatom na prestolonaslednika Aleksandra. V znak spoštovanja do najvišje osebe, so se vzdignili vsi navzoči ter zaklicali trikratno »Živio«. Nadalje je med drugim poudarjal, da šola naj ne bo samo učilnica, temveč v prvi vrsti vzgojalnica. Vzgoja, ki je vsled vojnih razmer tolikanj trpela, naj se sčeda posebej vpoštevja. — Na tem zborovanju so se prečitla pravila učiteljskega društva, katara so se neispremenjeno sprejela. Samo k § 2 se naj pripomni, da ste včlanjeni v tukajšnjemu društvu sosedne šole Sv. Florjan v Dolcu in Sv. Jošt na Kozjaku. To radi bližine in boljše prometnih razmer. — Tovariš Serbec je predčital svoj podroben načrt iz zgodovine za šest. razrednice, kateremu so vsi sledili z zanimanjem.

Slednjic je še tov. Parkhart referiral o »Slovenskem delovanju učiteljstva«. Njegovo predavanje je bilo vseskozi zanimivo in poučno. Podal je mnogo praktičnih mišljcev in nasvetov, kako delati učiteljevo, da bo njegovo delo narodu v grotno in duševno korist. Priporočal je roditeljske večere in sestanke, ustanovitve knjižnic in izobraževalnih društev, prirejanje s. naj poljudna predavanja, posebno taka v gospodarskem oziru. V tem se deca tudi že lahko praktično navaja, za kar nudj šolski vrt lea prilika. — Pri tem predavanju se je navedlo mnogo dogodiljav iz življenja, ki so vso stvar še natančneje pojasnili in včasih vzbudili občutno veselo razpoloženje.

Za delegata za pokrajinsko skupščino UJU v Celju začetkom septembra t. l. je bil izvoljen tovariš Parkhart in za namestnico tovarišica Stanonik — Grum. Predsednik je animiral še druge člane k udeležbi k tej skupščini.

Dan prihodnjega zborovanja se bode objavljal v »Učiteljskem Tovarišu«.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 7. julija t. l. v Mariboru v mali dvorani Narodnega doma ob 10. uri v prav povoljni udeležbi. — Uvodoma izraza tov. predsednik veliko veselje nad dejstvom, da se ni posrečilo zavratni napad na našega priljubljenega regenta. Lojalno izjavo s slavo-klici na regenta poslušajo vsi zborovalci stoje. — Nato tov. predsednik Albin Spreitz pozdravi zborovalce, predvsem g. višjega šolskega nadzornika Fr. Gaberskega, okrajnega šolskega nadzornika M. Lichtenwallnerja in nadzornika za šol. vrte Andreja Skulja iz Ljubljane. — G. višji šolski nadzornik Gabersček se iskreno zahvali za pozdrav tov. predsednika naglašujoč, da hoče biti vsemu učiteljstvu našega društva dober prijatelj in tovariš v edini proseh šole. — Nato se preide na dnevni red. — Nadzornik šol. vrtov tov. Skulj govori o smernicah za napravljanje in oskrbovanje šolskih vrtov v daljšem, vsestranskem temeljito zasnovanem vrtn. — Tov. predsednik se prednatelju iskreno zahvali. — V debato o posegli tov. nadzornik Lichtenwallner, tovariš Robnik, Pučelk, Godec in Vauda. Po končani debati preide predsednik k točki društvene zadeve in volitev delegatov za pokrajinsko skupščino v Celju. Tov. predsednik poziva vse še nevljučene učne osebe v našem okraju, da se čimprej organizirajo predčitajoč imena dotičnih stanovskih »divjakov«. Predočuje jim, kako nečastno je uživati sadove, ki jih izvojuje naša predkušena organizacija tudi za ob strani stoječe učne osebe. Nadalje poziva nekatere tovariše in tovarišice, ki še dolgujejo deloma članarino za lansko leto, da takoj plačajo. Njih imena se tudi čita. — Tov. predsednik omenja, da se na redno plačanje članarino za tekoče leto, Delegatom za pokrajinsko skupščino v Celju se prostovoljno javijo: Marija Godec, uč. Limbuš, Silvester Košutnik, naduč. St. Ilj, Rado Jaut, uč. Zg. Kungota in namestniki Anton Godec, uč. Limbuš, Mir. Vauda, uč. St. Marjeta, Slava Maučnik, uč. M. Puščavi, ki jih enoglasno potrdi učiteljski zbor. Nadaljna točka dnevnega reda tvori poročilo tov. Marije Godec o seji širšega sosveta v Ljubljani, ki se jo je udeležila kot namestnica predsednika. — Tov. predsednik se zahvali za zanimivo poročilo in za trud delegatinji. — Sklepno točko tvorijo predlogi. Tov. Radosav Knaflič stavi umesten predlog, ki je z odobravanjem sprejet, da povabimo o priliki državnih praznikov k šolski svečanosti tudi domače veljake z okoliščino. — Tov. Godec predlaga resolucijo razd 10% draginskih doklad na poverjenstvo UJU Ljubljana. Predlog je soglasno sprejet. — Tov. Franja Puc animira članstvo za nabavo lista »Školjski Vjestnik«. Ko se še določijo prihodnje zborovanje za prvi četrtlet meseca avgusta, akliučj tov. predsednik lepo uspešno zborovanje. Tajnik J. R.

1 Pripomba uredništva: Takih neorganiziranih članov našega stanu je med nami še prav mnogo. Prav priporočljivo bi bilo, da bi okrajna društva na svojih zborovanjih večkrat in to prav temeljito pregledala svoje vrste. Staro geslo je: kdor ni z nami, ta je proti nam! Priporočamo postopanje tov. predsednika učit. društva za mariborski okraj vsem predsednikom drugih društev v posnemamje!

+ Učiteljsko društvo za krški okraj je zborovalo dne 5. junija t. l. v Krškem ob prav obilni udeležbi. Navzočih je bilo nad 80 članov in članic.

Predsednik pristrčno pozdravi odličnega gosta, g. poverjenika za uk in bogočastje, dvornega

svetnika dr. Skaberneta. Ko smo še živeli pod staro Avstrijo, nismo bili vajeni, da bi gospodje od višje šolske oblasti posejali naša društvena zborovanja. Tuji so nam bili — in mi smo bili tuji njim. Mrkih obrazov so z viška zrla na slovensko učiteljstvo, zatirano in preganjano. Možje, ki so imeli naše šolstvo v rokah, niso imeli srca za naš narod, zato so ovirali učiteljstvo v njegovem delovanju, zavedajoč se, da s tem uničijo našo narodno kulturo in prosveto in tako ojašajo razdiralno delo našim zakletim narodnim sovražnikom. Gojili so v učiteljstvu vedoma trajno nezadovoljnost in ga tako vezali na redko jestvo službenega napredovanja, pri čemer je bil vsak pojav neznačajnosti dobrodošel. Vsakega, kdor se jim ni uklonil, so spravili v izrazno stanje in mu ukradli veselje do slehernega dela, ki ni bilo plačano na ta ali oni način. Toda zaslalo je tudi nam solnce zlate svobode, razmere so se tudi v našem šolstvu izpremenile, na krmilo so stopili možje, ki so vzrastli iz naroda samega, ki jim je na srcu le blagor domovine in ne povciti naše države, ki imajo srce tudi za učiteljstvo, zavedajoč se, da je ono državo gradil in vzdržuje element.

Iskrenih src torej pozdravljamo danes g. poverjenika, ki je prišel med nas, da nas s svojo vplivno besedo bodri in navdušuje za narodno prosvetno delo. Prepričan naj bude, da seme, ki ga je vsejal in ki ga še seje med slovensko učiteljstvo, ne bo padlo na nerodovita tla.

Zborovanje je posetil tudi novoimenovani nadzornik šolskih vrtov, tov. Fr. Črnagoj, ki ga je učiteljstvo radostno pozdravljalo.

Predsednik pozdravi tudi g. okr. šol. nadzornika Stiasnega, ki nikdar ne zamudi priti na naše zborovanje.

S svojo prisotnostjo sta počastili naše zborovanje tudi soproga g. poverjenika in g. dr. Pfeifferjeva.

G. poverjenik v daljšem, zanimivem govoru razvije svoj obširni prosvetni program, ki ga hoče izvesti s pomočjo učiteljstva. — Izrečno povdarja, da se v prvi vrsti upošteva učiteljevo delo v šoli, nujno potrebno pa je, da učiteljstvo zastavi tudi z izvenšolskim delom svoje moči za prerojbo in napredek naroda. Vojna je zasekala našemu narodu hude rane, ki jih je treba izlečiti. Med drugimi izvajanja povdarja veliko važnost pouka na obrtno — nadaljevalnih šolah. Učiteljstvo naj zastavi svoje moči za razvoj, napredek in spopolnitev naše obrti. Tudi za umetniško vzgojo je treba, da se bolj zanimamo. Goji se naj narodno petje in glasba (tudi instrumentalna glasba!). Velike koristi so ljudske knjižnice, poljudna predavanja, gledališke igre, predvsem otroške prireditve itd. — Izvajanja g. poverjenika so zborovalci sprejeli z glasnim odobravanjem.

Sledita predavanji tov. Fr. Zagorca in tovarišice M. Žagarjeve, v kojih sta nam podala smernice k izvenšolskemu prosvetnemu delovanju učiteljstva, s posebnim oziranjem na razmere v našem šolskem okraju. Oba sta žela za temeljito predavanje obilo priznanja.

Tov. Levstik poroča o prirejanju mladinskih iger in o delovanju učiteljstva v raznih društvi. — Razpravlja zlasti o tem, kako se naj mladina uvaža v društveno življenje. Največjo pozornost je treba posvetiti mladini takrat, ko jo odpušča iz šole. V tem oziru je do sedaj učiteljstvo največ grešilo. Z dnevom, ko je učenec izostal, je stik s šolo in učiteljstvom popolnoma prenehal. Treba je, da za šolodraslo mladino prirejamo družabne sestanke, da jo navajamo k čitanju dobrih knjig in časopisov in jo počasi uvajamo v naša kulturna in prosvetna društva, ki naj skrbje za nadaljno izobrazbo. Skrbeti ga moramo, da se mladina pri vsem tudi primerno zabava. — Treba je, da se šolarske prireditve oproste davka, ker so stroški ogromni in se čisti dobiček porablja vedno le za šolarske in ljudske knjižnice in v druge prosvetne namene.

Umestno bi tudi bilo, da se ustanovi nekaka centrala za izposojanje kostumov, ki bi tudi šolskim in podeželskim društvenim odrom izposojevala proti primerni odškodnini. Z veseljem pozdravljamo misel o ustanovitvi »literarnega krožka«, ki bi poleg drugega skrbel tudi za primerne mladinske igre.

Okrajni šolski nadzornik Stiasny med drugimi dobrimi nasveti priporoča zlasti gojitev ljubezni do domače grude in države v svrhu omejitve izseljevanja. To dosežemo s pravilno zasnovanim zemljepisnim in zgodovinskim poukom.

Nadzornik šolskih vrtov, tov. Črnagoj razpravlja o važnosti šolskih vrtov in o njih ureditvi ter o poljedelskem pouku izven šole. Njegov kratek, a jedrnat govor je bil sprejet z burnim aplavzom. — Naprosili smo ga, da nam še ob drugi priliki predava o kmetijski stroki.

Delegatom za glavno skupščino so se izgovorili tov. Rant, Sterk, Levstik in tov. Žagarjeva. Po skupnem obedu ob 3. uri popoldne se je učiteljstvo udeležilo predstave »Pogumni Tonček«, ki jo je priredila tuk. ljudska šola v prid »Jugoslov. Matice«.

Zvečer pa je krški salonski orkester priredil na čast učiteljstvu koncert, na katerem so se pod spretnim vodstvom g. Pfeifferja tudi težje skladbe, kakor n. pr. »Fantazija iz opere Trubadur« izborna izvajala.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici!“

Iz Jugoslavije.

— **Delo na ljudskošolskem zakonu.** V ministrstvu za prosveto zboruje te dni ožja anketa, ki jo je imenoval višji prosvetni svet, da pregleda načrt o novem ljudskošolskem zakonu, izdelanem od zastopnikov našega učiteljstva iz cele kraljevine. Prvi seji je prisostvoval tudi minister prosvete Svetozar Pribičević, ki je izrazil željo, naj anketa kolikor mogoče hitro izvrši svoje delo, da bo mogel parlamentu čimprej predložiti ljudskošolski zakon, kot enega izmed glavnih državnih osnovnih zakonov. Minister je poudarjal, da stoji vlada na stališču, da je dolžnost državne uprave prevzeti vzdrževanje ljudskega šolstva. Anketa naj ima pri izdelovanju končne zakonske predloge to načelno stališče vlade pred očmi.

— **Izvedba prosvetnega programa.** »Jutra« poročajo iz Beograda: Prosvetni oddelek pokrajinske vlade v Ljubljani je ministrstvu za prosveto predlagal, da se zposluje za leto 1921. znesek 1.500.000 kron za razne prosvetne prireditve. Tako naj bi se zlasti prirejali ferijalni tečaji za izobrazbo učiteljev v ljudskih in meščanskih šolah. Na teh tečajih bi se poučevala srbščina. Od jeseni naprej se bodo v vseh 15 mestih Slovenije uvedli tečaji za hrvatski jezik, ki naj jih poseja državni uradniki, nadalje ciklični domovinoznanstveni tečaji. Za srednješolske profesorje bodo tudi tečaji, na katerih bodo poučevali srbski in hrvatski profesorji. Podpirala se bo tudi ustanovitev malih odrov, kakor tudi šolske prireditve.

— **Skupščina hrvatskih učiteljskih društev v Zagrebu.** Danes in jutri zboruje v Zagrebu hrvatsko učiteljstvo, včlanjeno v »Savezu hrv. učiteljskih društev«. Med mnogimi važnimi točkami dnevnega reda je razpravljanje o »Ujedinjenju učiteljstva na osnovi pravila Prvoga kongresa jugosloven. učiteljstva«. Skupščina se udeležijo zastopstvo glavnega odbora UJU v Beogradu; poverjenstvo Ljubljana je odposlalo na zborovanje svojega predsednika tov. Luko Jelenca. Skupščini želimo obilo uspeha!

— **Ljubljanski učiteljski pevski zbor** nam je poslal iz Ljutomeru sledečo brzojavko: »Naša pesem znanje vso pot v hribov navdušenje. Sprejemi v Radgoni. Križevcih in Ljutomeru sijajni in prisrčni. Jutri odidemo v Ptuj.«

— **Ljudskošolski učitelj — mariborski župan.** Kakor znano je bil pri zadnji županski volitvi za mesto Maribor izvoljen županom agilni naš tovariš Viktor Grčar. učitelj na mestni ljudski šoli v Mariboru. Na seji ministrskega sveta, ki se je vršila dne 11. t. m. je bil tov. Grčar potrjen kot župan mariborskega mesta. Novemu županu, ki je bil vodno zvest član naše organizacije, čestitamo iz srca na tej potrditvi!

— **Za glavne učitelje na učiteljskih.** Minister prosvete je odobril predlog poverjeništa, da glavni učitelji na učiteljskih brez fakultetne izobrazbe, ki pa imajo po odbitku petih let od skupne službene dobe najmanj deset službenih let, obdržijo po izenačenju plač pravice srednješolskih profesorjev s fakultetno izobrazbo.

— **Za nastavnike srednjih šol.** »Uradni List« deželne vlade za Slovenijo objavlja uredbo o poviških plač, honoriranj in ur in prekočasnege dela direktorjem, nastavnikom in nastavnicam srednjih šol.

— **Okrajna učiteljska konferenca za Ljubljano** se je vršila dne 16. junija v dvorani »Mestnega doma« po vzporedi, ki je bil že svoječasno objavljen v »Učit. Tovaršu«. Predsednik okrajni šolski nadzornik Maks Hočev var je otvoril konferenco s pozdravom na polnoštevilno zbrano učiteljstvo, na navzočega višjega šolskega nadzornika g. dr. Poljanca in magistratnega nadsvetnika g. Evgenta Laha. V nadaljnjem se je g. predsednik v toplih besedah spominjal naših osvobodilcev ter predlagal, da odpošlje konferenca udanostno izjavo najvišjemu zaščitnikoma prosvete, Nj. Veličanstvu kralju Petru in regentu Aleksandru, kar je navzoče učiteljstvo sprejelo z burnim odobravanjem. — Sledilo je nato strokovniško sestavljeno poročilo nadzornika Hočev varja. Za njim je podal tov. Grum lepo sestavljen referat o »Učiteljevem prosvetnem delu«; dalje sta poročala tov. Umbergerjeva o pomenu in nalogi nevskega pouka, tov. Blagajne pa o rokotvornem pouku v ljudski in meščanski šoli. Vsa poročila so bila s pohvalo vzeta na znanje. — V knjižnični odbor so bili izvoljeni: Ivanka Kalinova, Pavel Piesničar, Vilko Mazi in Janko Lenarčič, kot namestniki pa Marija Sodnikova, Franc Mlakar, Franc Gale in Rado Grum. — V stalni odbor so bili dalje izvoljeni kot

člani: Albina Sarkova, Albina Kocjančičeva, Pavel Kunaver in Vendelin Sadar, za njihove namestnike: Janko Blagajne, Marija Mehletova, Janko Likar in Albina Svetek. Po odpevanju »Bože pravde« je zaključil g. predsednik lepo vspešno konferenco.

— **Okrajna učiteljska konferenca učiteljstva ljubljanske okolice** se je vršila dne 7. t. m. v Mestnem domu v Ljubljani. Konferenco je otvoril g. okrajni šolski nadzornik Andrej Rapč, ki je pozdravil predvsem h konferenci došle goste, g. višjega šolskega nadzornika dvornega svetnika Engelberta Gangla, podpredsednika višjega šolskega sveta ravnatelja Jakoba Dimnika, ter navzoče učiteljstvo, ki se je brez povrnitve stroškov udeležilo konference. S tem je pokazalo učiteljstvo, da se zaveda svoje dolžnosti, žrtvuje tudi samo nekaj na oltar domovine. Za svojega namestnika je imenoval g. nadzornik diko slov. učiteljstva nadučitelja Janko Žirovnika iz Borovnice. V prisrčnih besedah se je spomnil g. nadzornik očeta in zaščitnika šolstva, junaka kralja Petra in regenta Aleksandra, katerima zakliče učiteljstvo navdušeni trikratni »Slava«. Na predlog g. nadzornika sklene poslati konferenca udanostno izjavo v imenu konference Najvišji vladarski hiši. Z veseljem in navdušenjem je zapelo učiteljstvo našo narodno himno »Bože pravde«. Krasno, pesniško dovršeno poročilo g. nadzornika je sprejelo učiteljstvo z dolgočrajnim odobravanjem, dokazujujoč s tem, da čuti v srcu in v duši s svojim nadzornikom, ki mu je tako lepo začrtal pot, po kateri bo doseglo učiteljstvo najlepših uspehov, ter na ta način koristilo Jugoslovanskemu narodu. Vestno in dovršeno so bila sestavljena poročila poročevalcev. Poročila so ravnatelj gluho-nemnice Fran Grm o »Higijeni govora«, nadučitelj Mihelič Viktor iz D. M. v Polju o »Vprašanju v ljudski šoli« in nadučitelj Anton Levstik iz Sv. Petra v Ljubljani o »Izdaji odpustnice in odhodnic«. Prvo poročilo g. ravnatelja Grma in drugo poročilo nadučitelja Miheliča izidejo na željo navzočih članov konference v »Popotniku«. — Po končani konferenci so se izvršile volitve zastopnikov učiteljstva v »Stalni odbor« in v »Okrajni šolski svet«. Izid volitev je bil naravnost presenetljiv: Slomškova zveza ni prišla niti v poštev. Izvoljeni so bili v stalni odbor: Trošt Ivo, nadučitelj v Tomišlju 124 glasov, Urbančič Anton, nadučitelj v Horjulu 124 glasov, Mihelič Viktor, nadučitelj D. M. v Polju 124 glasov, Franke Darinka, učiteljica Vrhnika 124 glasov. Namestnikom: Levstik Anton, nadučitelj Sv. Peter 123 glasov, Drašček Anton, nadučitelj Zalog 123 glasov, Matajce Karol, nadučitelj Vrhnika 123 glasov, Antončič Marija, učiteljica Borovnica 123 glasov. Zastopnikom v okrajni šolski svet so bili izvoljeni: Korbar Avgust, nadučitelj, Preserje 139 glasov, Trošt Ivo, nadučitelj Tomišelj 157 glasov. Namestnikom: Bergant Joško, nadučitelj Grosuplje 139 glasov, Mikuz Valentin, nadučitelj Šmarje 139 glasov. Nasprotni kandidati Slomškove zveze so dobili v stalni odbor 2 glasova, v okrajni šolski svet 47—49 glasov. Ta izvolitev je pokazala, da se je učiteljstvo ljubljanske okolice otrelo robstva, pod katerim je ječalo zadnjih deset let. Pokazalo je, da je disciplinirano, da dela v medsebojni ljubezni, v medsebojnem tovarštvu za pravo in resnično korist izročene ji mladine in naroda.

V. M.

— **Na udanostno izjavo,** ki jo je ljubljansko učiteljstvo odposlalo o priliki svoje uradne konference kralju Petru in regentu Aleksandru, je prejel mestni šolski nadzornik M. Hočev var iz kabinetne pisarne sledeče pismo: »Mestnom školskom nadzorniku, Ljubljana. Njegovo Veličanstvo Kralj in Njegovo kraljevsko Visočanstvo Naslednik prestola zahvaljuje na izjavi udanosti, koje ste mu poslali sa konferencije ljubljanskog učiteljstva.« Podpis šefa kabinetne pisarne.

— **Na državnem ženskem učiteljsku v Ljubljani** se je vršila matura pod predsedstvom v. š. nadz. Jos. Westra od 1. do 6. julija. Od 53 prijavljenih kandidatk bosta ponavljali izpit čez eno leto 2, čez dva meseca 4 gojenke, 17 je odličnjakinj. Odliko so dobile: Bizjak Marija, Brandstetter Marija, Cirman Ana, Dolenc Poldka, Gradišar Marta, Hočev var Rezika, Kunc Iva, Krmelj Erna, Lobe Tončka, Ložar Marija, Perme Jožica, Rakovec Iva, Rus Lojzka, Škerjanec Lea, Šorli Cilka, Urh Mira in Valenčič Milica. Abprobirane so bile sledeče kandidatke: Dežman Jelica, Dolničar Zora, Faganel Leopoldina, Frank Majda, Gorazd Maša, Hočev var Irena, Horvat Staša, Hrovat Malči, Jesih Ivana, Kalan Ludovika, Lov-

šin Francka, Perko Marija, Pidan Justina, Fivk Francka, Podboj Anka, Rosma Milena, Rupnik Bogdana, Uhlir Mafenska, Vrhovec Šiha, Žagar Marica. — Hospitantke in privatistke so vse prestale zrelostni izpit: Artel Marija, Klovor Sonja, Kunstler Eluša, Podboj Elza, Podboj Draga, Zrimce Berta, Bizovičar Leopoldina, Trefalt Vida, Hitzl Ana in Smole Frančiška.

— **Iz Loškega potoka:** V torek dne 12. t. m. je praznoval naš priljubljeni nadučitelj g. F. Wigle 50-letnico svojega rojstva in 30-letnico svojega službovanja. Ohrani nam ga Bog še mnogo let!

— **Otroški oder na Vurbergu pri Ptuj.** Na Vidov dan je priredila vurberška šola s sodelovanjem martinške šole v proslavo državnega narodnega praznika v veliki dvorani vurberškega grauč dobro uspelo slavnost z štirimi igrkami, petjem in deklamacijami. V prvem igrokazu, ki ga je spisal tovariš Janko Lešnik posebej za ta dan, se mladina raduje narodne osvoboditve ter se navdušuje za rešitev bratov in sester v neodrešeni domovini. Ta snoter sta imeli tudi deklamaciji najnovejših pesmi, Mladi Jugosloven. Naše Primorje. Darežljivi otroci so segli s svojim milim in sočutnim govorjenjem globoko v srca navzočih: ljubka scena s palčki v gozdu je splošno ugajala. Če bomo tako vzgajali našo mladino, bo kmalu napočila doba, ko bomo zaklicali s pesnikom Simon Gregorčičem, kateri je velik ljubljene vurbeske šolske mladine: »Bog živi vse Slovence pod streho liše ene!« Naslednji dan se je ponovila slavnost za odrasle. Obisk bi bil boljši, ko bi grajščinskimi viničarjem, za katere je bila določena le polovična vstopnina (2 K), ne bilo treba spravljati sena. Pričakujemo pa, da bo grajščinska uprava, katera še do sedaj ni v slovenskih rokah, v bodočnosti dala o priliki narodnih slavnosti svojim delavcem prosto.

— **Iz Trbovelj.** Trboveljska šola je v nedeljo praznovala stoletnico svojega obstoja, dolgo dobo let, v kateri se je zlasti pod spretnim vodstvom njenega sedanjega voditelja ravnatelja g. Voduškega dvignila v vzgledni učni zavod naše nadarjene mladine. Nadzornik g. Vodušek je kot vodja šole v izbranih besedah svojega uvodnega govora orisal važnost ljudskošolske vzgoje v današnjih časih in pedagogično spretno premočil položaj šole, učiteljstva, otrok in staršev, podajajoč smernice, v katerih delujta sporazumno šola in dom za povzdigo narodne izobrazbe. Sledile so po enournem govoru izvršno uspele deklamacije »Vidov dan«, »Kosovo polje«. — Prav dobro so peli učenci pod vodstvom gosp. Plavšaka par skrbno naštudiranih štiriglasnih pesmi in uprizorili rajalno igrco »Cigani« — pod vodstvom gosp. Jesiha. Slavnost je zaključila mična igra »Deklica s tamburico«, s katero so se največ prizadevale naše pridne gospe in gospodične učiteljice. Vsa prireditve je pokazala marljivost in spretnost našega učiteljstva in nadarjenost otrok. Opažamo v našem kraju tisti zaželeni pokret pri učiteljskem izvenšolskem delovanju z veselo konstatcijo, da je narodna državljanska zavest tukajšnjih šolskih voditeljev in učiteljstva sploh, predvsem g. Voduškega, jela žeti prve uspehe tudi na narodno prosvetnem polju.

Oče.

— **Iz selških hribov.** Dne 26. junija je priredila šolska mladina v Podblici šolarsko veselico, katera je privabila mnogo občinstva. Pravi užitek je nudila gledalcem živa slika »Naša trobojnica«. Nič manj jim ni imponirala igra »Materin god.« Pa tudi deklamacije so otroci srečno rešili. Kratke odmore je spopolnjevala Jomača glasba t. i. harmonika, na katero se Podblici tako dobro razumejo. — petjem »Kdo sem« se je zaključila veselica.

— **Smrtna kosa.** V ponedeljek, 11. julija je umrl v Marmontovi ulici v Ljubljani tov. Simon Punčah, nadučitelj v pok., ustanovitelj »Društva upokojenega učiteljstva« in častni občan občine Rudnik. Blag mu spomin!

— **Smrtna nesreča.** Tovarišu Antonu Grmeku, nadučit. v Krašnji, se je ponesrečil v petek pri padcu z drevesa devetletni sinček Boris. Kljub zdravniški pomoči v ljubljanski bolnici je nadebudni sinko v ponedeljek izdihnil svojo mlado dušo. Hudo prizadetemu tovarišu naše iskreno sožalje!

— **Poroča.** Tovarišica Milica Prištav, učiteljica v Rakitni pri Borovnici se je poročila s pravnikom g. Antonom Kršičem. Iskrene čestitke!

— **Slovenska abeceda za žen. roč. dela.** priredila Milena Kiferle v Ljubljani, Krojaška ul. 8., je izšla v novi izdaji.